

**XVII. državno natjecanje iz hrvatskoga jezika
24. travnja 2012.**

četvrti (IV.) razred

zaporka

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100	

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati crnom ili plavom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pismenu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____
(član Državnoga povjerenstva)

3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Označi kraticama N, G, D, A, V, L, I sve sklonjive riječi.

Bože moj, zimi je hladno, i nitko pametan ne izlazi iz kuće.

Zemlju na drugoj obali koja je pripadala Babinu Zubu Lijevom,

držali su ostatkom negdašnje zadružne svojine.

(L. Bauer, *Kratka kronika porodice Weber*)

3	

2. Upiši ije/je/e/i.

Prema legendi l( )šnjak je simbol mudrosti, ali i l( )k. L( )ska je oduv( )k čov( )ku koristila. L( )skove štapove rabili su srednjov( )kovni borci. V( )ruje se da je pridon( )la energiji i isc( )ljivanju. L( )čnici su uv( )reni da b( )lančevine iz l( )šnjaka pomažu u l( )čenju šećerne bolesti. Zato su te dvije obitelji zasadile čarobni i l( )koviti plod na svojoj d( )dovini.

4	

3. Upiši č/ć.

Predvečerje je utonulo u dugu noc. Povukli su se u kucu i na kucna vrata zakvacili vojnicky deku. Uvecer bi obično slušali pricu. Ubace drva u pec, a onda se pricinjava da se pomicu cudna bica. Na tisuće ih se spaja. Cim djeca usnu, patuljci izlaze. U vreće skupljaju dječje snove pretvarajući ih u neobicno drago kamenje. U svakom kamenu zatocen je jedan san.

3	

4. Ispravi pogrješke i prepishi tako da rečenica bude točna.

Ludwig Bauer-u prvu je prozu objavio jedan radijski program krajem 50-tih a od tada je objavio oko dvadesetak romana za djecu i odrasle.

2	

12	

11. Poveži disciplinu s definicijom (primjerice 6.d).

1. semantika	a) proučava sadržajnu stranu jezičnoga znaka
2. sociolingvistika	b) proučava znakove i znakovne sustave
3. etimologija	c) opisuje i tumači riječi kojeg jezika
4. leksikografija	d) proučava podrijetlo riječi
5. semiologija	e) proučava utjecaj društvenih čimbenika na jezik

1. _____ , 2. _____ , 3. _____ , 4. _____ , 5. _____ .

2	

12. Napiši kanonski oblik riječima u rečenici.

Natjecatelji su odlični poznavatelji hrvatskoga jezika.

_____

1	

13. Odredi vrstu prenesenoga značenja utemeljenoga na višeznačnosti.

Traži se način da se financijski požar ne preseli na druge zemlje. Padaju velike europske banke, a Grčka bi i dalje trošila i zaduživala se. Ekonomisti nas bombardiraju podatcima kako je Kina postala div u stvaranju društvenoga proizvoda.

požar _____ Grčka _____
bombardiraju _____ div _____

2	

14. Odredi osnovno i preneseno značenje podcrtanim riječima.

Svijanje gnijezda mnogim je beskućnicima veliko breme.
Ostvarena je još jedna filmska limunada, unatoč velikim očekivanjima.

leksem	osnovno značenje	preneseno značenje
gnijezdo		
breme		
limunada		

3	

8	

15. Zadatak ima dva dijela:

- a) odredi semantički odnos među podcrtanim riječima u rečenicama
- b) ispiši riječ kojoj standardnojezična norma daje prednost.

Često su slušali omiljenoga skladatelja. Njihova škola ponosno nosi ime hrvatskoga kompozitora.

a) _____

b) _____

2	

16. Zadatak ima dva dijela:

- a) ispiši kontekstualne/individualne sinonime
- b) ispiši antonimski par i odredi ga prema značenjskoj opreci.

Grančice je uplela u vijenac od slame stvarajući tako krug, odnosno prsten bez početka i kraja kao simbol vječnosti.

a) kontekstualni sinonimi _____

b) antonimski par _____,

opreka _____

3	

17. U tablicu ispiši individualne/kontekstualne antonimne sintagme.

Živimo u svijetu brze hrane i spore probave. Okruženi smo materijalnim bogatstvom i duhovnom prazninom. Pročišćujemo zrak, a zagađujemo duh.

(V. Srića, *Hrvatska 2020.*)

individualne/kontekstualne antonimne sintagme

3	

8	

18. Zadatak ima dva dijela:

- a) odredi vrstu homonima u rečenicama
- b) odredi sadržaj/značenje homonima.

Zaobišli su jedan hum i uskoro je slavne violončeliste dočekaao okićeni Hum u kojemu će snimiti spot.

a) _____

b) _____

2	

19. Zadatak ima dva dijela:

- a) odredi vrstu arhaizma
- b) arhaizam zamijeni današnjom standardnojezičnom riječju.

U ugovoru datiranom 1. siečnja 1857. između ostaloga stoji:

„Tvrđka *Veselić i Weber* imala se baviti sirovinami, pako će obojica zajedno jamčiti solidarno za svaki posao.“

(L. Bauer, *Kratka kronika porodice Weber*)

arhaizam	vrsta arhaizma	standardnojezični oblik
<i>siečnja</i>	_____	_____
tvrđka	_____	_____
sirovinami	_____	_____
pako	_____	_____

4	

20. Zadatak ima dva dijela:

- a) podcrtaj dijalektizme
- b) koji se dijalektizam ne može zamijeniti standardnojezičnom riječju; obrazloži odgovor.

Škoj nije naseljen. Pripremio je ukusan čobanac. Otišao je i promrmljao fala.

b) _____

_____

3	

9	

- 21. Zaokruži.** Tvorbeni dijalektizam je:
- a) hiža
  - b) lancun
  - c) kruv
  - d) konjek

1	

22. Internacionalizme zamijeni odgovarajućim standardnojezičnim riječima.

Na mnogo mjesta egzaktnost kronike zamagljena je impresijom, informacija se pretapa u interpretaciju.

(L. Bauer, *Kratka kronika porodice Weber*)

egzaktan _____ **impresija** _____

informacija _____ **interpretacija** _____

4	

23. Razvrstaj lekseme.

Nema velike spike. Malo je fjakast i novinari su ga skužili. Postao je dio čakula uz kavu. Pomaknuo je flašu i nalio dva gemišta. Nije se obazirao na *fotosession*. Baba u agsicama govorila je o frajeru. Molila je da se popnu na *stage*.

dijalektizmi	kolokvijalizmi i žargonizmi	strane riječi	pomodnice

4	

24. Zadatak ima dva dijela:

- a) navedi vrste prilagodbe posuđenice
- b) kako nazivamo posuđenicu s obzirom na jezik iz kojega dolazi.

Njezine lazanje bile su odlične.

a) _____

b) _____

2	

11	

25. Odgovori.

Svakodnevno moram mejlati.

Podcrtana posuđenica upotrebljava se u značenju _____

_____.

1	

26. Prepiši rečenice u skladu sa standardnojezičnom normom.

a) Nisu imali što za reći.

_____

b) Ponudili su nekoliko prilijepaka sa rižotom.

_____

c) Jedanputa su se odazvali iako su ih pozivali višeput.

_____

d) Svo su vrijeme bili uz prijatelja.

_____

e) Došli su s autom i pitali ih gdje putuju.

_____

5	

27. Upiši tražene oblike.

Nakon _____ alku su dodijelili _____

(Ante Runje G jd.)

(Hrvoje Zorica D jd.)

iako su svi očekivali da će slaviti s _____.

(Pero Šušnjara I jd.)

3	

9	

28. Zadatak ima dva dijela:

- a) napiši što je izvor (motivacija) podcrtanomu prezimenu
b) napiši dvije hrvatske inačice toga prezimena.

Bauerov roman *Kratka kronika porodice Weber* obilježio je hrvatsku prozu devedesetih.

a) _____

b) _____

2	

29. Razvrstaj prezimena prema načinu/izvorima nastanka.

Crnković, Herceg, Lončar, Cimerman, Andrić, Barbarić, Plačko, Goričanec

a) od vlastitoga imena: _____

b) od zanimanja, službe: _____

c) od pokrajina, gradova: _____

d) od nadimaka: _____

4	

30. Zaokruži točnost (T) ili netočnost (N) tvrdnje.

a) hrast je tvorbena riječ	T	N
b) tvorbena osnova isto je što i korijen leksema	T	N
c) prelazak riječi iz jedne vrste u drugu naziva se preoblika	T	N
d) najplodniji tvorbeni način u imenica je sufiksalna tvorba	T	N

2	

31. Odredi tvorbeni način kojim su nastale tvorenice.

Drugoligaši sa sjeverozapada preuzimaju vodstvo.

drugoligaš _____

sjeverozapad _____

preuzeti _____

vodstvo _____

4	

12	

32. Odredi tvorbene načine i prema njima uspravnim crtama označi tvorbeni šav.

č i s t o k r v a n _____

v o d o o t p o r a n _____

2	

33. Zadatak ima dva dijela:

a) napiši podcrtanu riječ u skladu sa standardnojezičnom normom

b) imenuj tvorbeni postupak kojim je nastala riječ koju si napisao.

To su samo organizacioni problemi.

a) _____

b) _____

2	

34. Preoblikuj rečenicu tako da izbjegneš frazem.

Na maturi se uzdaj u se i u svoje kljuse.

_____

1	

35. Zadatak ima dva dijela: a) napiši frazemski sinonim

Napišem li dobro maturu, bit će to puna šaka brade.

_____

b) napiši frazemski antonim.

Cijelu godinu bio je s dušom u nosu.

_____

2	

36. Natuknici *učenik* napiši definicije (riječ ima dva značenja).

učenik _____

_____

1	

8	

37. Podcrtaj stilsku odrednicu leksikografske jedinice.

maturalac *m* (*gen. jd.* maturalca, *gen.mn.* maturalaca)
žarg. 1. maturalni ples 2. maturalno putovanje

1	

38. Dopuni.

Autor prve hrvatske gramatike objavljene _____ godine
jest _____ .

1	

39. Poveži djelo i prvu godinu izdanja, primjerice 6.h)

1. Razlikovni rječnik srpskoga i hrvatskoga jezika, Vladimir Brodnjak	a) 1971.
2. Hrvatski pravopis, Babić, Finka, Moguš	b) 1941.
3. Hrvatska enciklopedija (prvi svezak)	c) 1991.
4. Broz-Ivekovićev rječnik	d) 1901.

1. _____, 2. _____, 3. _____, 4. _____ .

2	

40. Rednim brojem označi kronološki slijed pojava ili djela povezanih s hrvatskim jezikom u 20. stoljeću.

- _____ *Koriensko pisanje*
_____ učvršćen utjecaj *hrvatskih vukovaca*
_____ *srpskohrvatskoslovenački jezik*
_____ Ustav RH – hrvatski jezik
_____ *Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika*

2	

6	